

ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ АНГЛІЙСЬКИХ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ

Андрій Р. М.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Медвідь О. М.

Термін – це слово або словосполучення з історично умотивованим чи умовно закріпленим значенням, що відбиває дане поняття у спеціалізованій галузі знання чи виробництва. Термін як слово спеціальної сфери пізнання відображає результати досвіду і практичної діяльності людини, фіксує професійно – наукові знання про властивості об'єкта, що детермінується. Через дефініцію термін розкриває суттєві ознаки і виражає спеціальне поняття у спеціальній сфері. Термін має своє "власне" інваріантне значення і виконує функцію семантичного диференціала у різних терміносистемах. Термін, як і загальноживане слово, володіє потужним структурно – семантичним потенціалом, а його словотвірна парадигма має подальшу перспективу дослідження.

В перекладацькій практиці під терміном слід розуміти слова та словосполучення, що позначають специфічні об'єкти і поняття, якими оперують спеціалісти певної області науки чи техніки. В якості термінів можуть використовуватись як слова, які застосовуються майже виключно в рамках науково-технічного стилю, так і спеціальні значення, які застосовуються і в певній галузі, і в якості загальнонародних слів, які мають добре всім відомі загальновикористовувані значення.

Тому при перекладі будь-якого тексту, чи то технічного, чи то художнього, не слід плутати значення слова як терміну певної галузі з його звичайним загальноживаним значенням, що застосовується здебільшого в художньому стилі.

Говорячи про переклад термінів, можна наголошувати на тому, що термін – однозначний; термін не має конотативних значень; він позбавлений синонімів; незалежно від тексту термін перекладається терміном – повним та абсолютним еквівалентом, і тому згідно односторонньої думки багатьох спеціалістів, відноситься до числа одиниць, які не ускладнюють роботу перекладача.

Але переклад терміна далеко не завжди є простою заміною слова мови оригіналу словом в мові перекладу. Перекладати терміни було б легко та просто, якби наукова література мала монополне право на їх використання, або ж якби кожний термін дійсно мав термінологічний еквівалент в будь-якій парі мов. Але такого не буває.

Багато вчених таких як Г. О. Винокур, А. А. Реформатський, О. С. Ахманова, В. П. Даниленко, Н. З. Котелова, В. Гринєв виділяють основні прийоми перекладу термінів. Переклад термінів вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською

мовою і знання термінології рідною мовою. При перекладі науково-технічної літератури важливе знання має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється знання слова. А. Я. Коваленко визначає два етапи у процесі перекладу терміну: перше – це з'ясування значення терміну у контексті, друге – це переклад значення рідною мовою.

Головним прийомом перекладу термінів є переклад за допомогою лексичного еквіваленту. Еквівалент – постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова. Терміни, які мають еквіваленти у рідній мові, відіграють важливу роль при перекладі. Вони служать опорними пунктами у тексті, від них залежить розкриття значення інших слів, вони дають можливість з'ясувати характер тексту. Тому слід вміти знаходити відповідний еквівалент у рідній мові і розширювати знання термінів-еквівалентів.

Передача англійських термінів на українську мову вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. При передачі наукової літератури з англійської мови на українську важливе значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова.

Переклад складних термінів складається з двох основних процедур – аналітичної та синтетичної. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє саме аналітичний етап – переклад окремих його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти складного терміна, оскільки ними можуть бути не тільки слова, а й словосполучення, що входять до складу складного терміну. Важливо також встановити, в яких семантичних відносинах перебувають компоненти між собою та з головним компонентом терміна-словосполучення.

Основні прийоми перекладу термінів-словосполучень: описовий спосіб, прийом транскрибування, прийом калькування та переклад за допомогою використання прийменників.

Найбільш складними для перекладу є терміни, які мають різні значення не тільки у різних галузях науки і техніки, а й навіть в одній галузі.

Таке слово, яке має кілька словникових відповідностей, варіантів, аналогічних йому за значенням, перекладається шляхом відбору варіанта-аналога, який найточніше передавав би значення терміну у залежності від слів, які знаходяться у тісному зв'язку з даним словом.

1. Головін В. М. Термінологія. - М.: Наука, 1981. – 78 с.
2. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову. – К.: Політична думка, 1997. – 300 с.
3. Коваленко А. Я.: Загальний курс науково – технічного перекладу: Учбовий посібник. – 2001. – 290 с.

Андріїв, Р.М. Перекладацький аспект англійських багатокомпонентних термінів [Текст] / Р.М. Андріїв; наук. кер. О.М. Медвідь // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 29-31.